

OCENA

rozprawy doktorskiej lekarza dentysty Doroty Pylińskiej- Dąbrowskiej

pt „ **Ocena nasilenia lęku związanego z zabiegami z zakresu chirurgii stomatologicznej w trakcie trwania pandemii COVID-19**” z Zakładu Chirurgii Stomatologicznej Gdańskiego Uniwersytetu Medycznego. Praca jest przygotowana pod kierunkiem **Prof. dr hab. n. med. Anny Starzyńskiej**.

Badanie uzyskało zgodę na realizację wydaną przez Niezależną Komisję Bioetyczną ds. Badań Naukowych przy Gdańskim Uniwersytecie Medycznym w 2016 roku (NKBBN/366/2016) z późniejszym rozszerzeniem (NKBBN/366-274/2019).

Pandemia wirusa SARS-CoV-2 zmieniła życie codzienne społeczeństwa. Przyczyniła się do rozwoju i znacznego zintensyfikowania problemów psychologicznych. Obawa o bezpieczeństwo i zdrowie swoje i bliskich powoduje uczucie lęku i niepokoju, wzmocnione dodatkowo przez ograniczenia w przemieszczaniu się i utrudniony kontakt z innymi osobami. Konieczność odwiedzenia gabinetu stomatologicznego u wielu pacjentów wywołuje lęk :

przed bólem, dyskomfortem podczas zbiegu, a także obawą o efekt końcowy leczenia. W czasie pandemii dodatkowo dochodzi lęk związany z ograniczoną ilością placówek stomatologicznych i obawa przed ryzykiem zakażenia u stomatologa.

Lęk stomatologiczny utrudnia pracę lekarza z pacjentem, a często jest też przyczyną unikania wizyt w gabinecie stomatologicznym. Doktorantka uznała, że rozpoznanie zakresu problemu mogłoby przyczynić się do poprawy opieki stomatologicznej.

W rozprawie lek. dent. Doroty Pylińskiej- Dąbrowskiej podstawowym celem była ocena nasilenia lęku związanego z zabiegami z zakresu chirurgii stomatologicznej w trakcie panującej pandemii COVID-19. Ponadto doktorantka dokonała oceny funkcjonowania pacjentów w nowej sytuacji epidemicznej. Rozprawa została przygotowana w sposób staranny, co umożliwiło przejrzyste przedstawienie badanego zagadnienia oraz danych zebranych przez doktorantkę.

Przedstawiona do recenzji rozprawa doktorska liczy 58 stron zwięzłego maszynopisu. Należy podkreślić, że rozprawę doktorską lek. dent. Doroty Pylińskiej-Dąbrowskiej stanowi jedna praca oryginalna, opublikowana w czasopiśmie recenzowanym o zasięgu międzynarodowym. Praca ta była opublikowana w 2020

roku, opatrzona jest tytułem: *"Psychological Functioning of Patients Undergoing Oral Surgery Procedures during the Regime Related with SARS-CoV-2 Pandemic"*; **Pylińska-Dąbrowska D.**, Starzyńska A., Cabała W.J., Ragin K., Alterio D., Jereczek-Fossa B.A.; *J Clin Med.* 2020;9(10):3344. doi:10.3390/jcm9103344; PMID: 33081004; PMCID: PMC7603196, co jest zgodne z Uchwałą nr 900/2020 Senatu Gdańskiego Uniwersytetu Medycznego z dnia 21 grudnia 2020r. / Rozdział 3 paragraf 14 /.

Impact Factor przedstawionej publikacji będącej podstawą rozprawy wynosi 3,303, a jej punktacja MNiSW wynosi 140 pkt..

Rozprawa napisana jest w sposób typowy: spis treści, wykaz skrótów, publikacja będąca przedmiotem dysertacji, streszczenia, omówienie podjętego problemu naukowego z podziałem na podrozdziały, a mianowicie: wprowadzenie, cel, materiał i metody, wyniki, wnioski, wykaz rycin, piśmiennictwo oraz zamieszczona na końcu fotokopia publikacji będącej przedmiotem Dysertacji.

Doktorantka we wprowadzeniu do rozdziału pierwszego dokonała przeglądu piśmiennictwa z uwzględnieniem podstawowych pojęć epidemiologicznych, opisała przyczynę choroby i drogę rozprzestrzeniania. Przedstawiła obraz pandemii COVID-19 z jej negatywnymi skutkami społecznymi wywołanymi znacznie obniżonym psychologicznym dyskomfortem życia. Zdefiniowała lęk i fobię jako stany emocjonalne istotnie zakłócające funkcjonowanie organizmu, powodujące znaczne cierpienie emocjonalne. Omówiła zagadnienie dentofobii i mechanizmów jej powstania a także możliwości skutecznego leczenia osób cierpiących na to schorzenie obejmującego farmakoterapię i/lub psychoterapię.

W rozdziale tym doktorantka przedstawiła stanowisko Ministerstwa Zdrowia po ogłoszeniu stanu pandemii, które określiło zakres świadczeń realizowanych w sektorze usług stomatologicznych z zakresu chirurgii stomatologicznej. Zabiegi zostały ograniczone do wykonywania procedur w stanach nagłych, a mianowicie w przypadku występowania bólu, procesów zapalnych i ropnych, urazów, torbieli, a także stanów z ryzykiem progresji choroby i wystąpienia powikłań.

Ze względu na wysokie prawdopodobieństwo występowania bezobjawowego nosiciela SARS-CoV-2 w gabinecie stomatologicznym, lekarz dentysta jest bezwzględnie zobowiązany do stosowania najbardziej zaawansowanych środków ochrony indywidualnej w trakcie przyjmowania każdego pacjenta. Natomiast, jak już podkreślano powyżej, pacjenci poddawani zabiegom z zakresu chirurgii

stomatologicznej, stanowiący odrębną grupę badawczą, której towarzyszą odmienne emocje i odczucia niż w losowo wybranej grupie osób.

W kolejnej części doktorantka przedstawiła główny cel pracy a mianowicie- ocenę nasilenia lęku wśród pacjentów poddawanych zabiegom z zakresu chirurgii stomatologicznej, w okresie narastającego rozprzestrzeniania się pandemii COVID-19., który uzupełniła 3 celami szczegółowymi.

W rozdziale *materiał i metody* przedstawiono sposób przeprowadzenia badania w okresie od listopada 2019 roku do września 2020 roku. Grupę badaną stanowiło 175 pacjentów, którzy zgłosili się na wizytę stomatologiczną do Poradni Chirurgii Stomatologicznej Uniwersyteckiego Centrum Stomatologicznego GUMed. Podstawowym kryterium kwalifikacji pacjenta do badania była występująca konieczność przeprowadzenia jednego z następujących zabiegów chirurgicznych: ekstrakcja zęba, chirurgiczne usunięcie zęba lub nacięcie i drenaż ropnia zlokalizowanego w obrębie jamy ustnej. Dodatkowym kryterium było osiągnięcie pełnoletności przez uczestnika, wiek nieprzekraczający 85 roku życia oraz wyrażenie świadomej zgody na udział w badaniu.

Badanie zostało przeprowadzone w dwóch okresach trwającej pandemii. Pierwszą grupę stanowili pacjenci przyjmowani w czasie obowiązujących najostrzejszych restrykcji, w drugiej grupie zabiegi były przeprowadzane po zniesieniu części z nich. Grupę kontrolną stanowili pacjenci przyjmowani przed ogłoszeniem stanu pandemii.

W okresie pandemii COVID-19 do procedury przyjęcia pacjentów zostały wprowadzone dodatkowe czynności zapewniające większe bezpieczeństwo SARS-CoV-2.

Wyniki przeprowadzonych pomiarów poddano analizie statystycznej technikami prawidłowo dobranymi do uzyskanych danych. Wszystkie obliczenia statystyczne zostały przeprowadzone przy użyciu pakietu statystycznego STATISTICA 13.0. oraz arkusza kalkulacyjnego Excel.

W rozdziale Wyniki doktorantka szczegółowo opisuje dane uzyskane podczas tego badania i dokonuje ocen następujących zagadnień:

- Nasilenia lęku u pacjentów poddawanych zabiegom z zakresu chirurgii stomatologicznej, przed rozpoczęciem oraz w trakcie trwania pandemii wirusa SARS-CoV-2
- Zmiany jakości życia i stanu zdrowia pacjentów zgłaszających się na zabieg z zakresu chirurgii stomatologicznej w trakcie trwania pandemii wirusa SARS-CoV-2

- Zmiany jakości życia oraz poziomu nasilenia lęku wśród pacjentów obciążonych chorobą ogólną, wpływającą na zwiększone ryzyko ciężkich powikłań w COVID-19
- Zmiany postrzegania wizyt stomatologicznych przez pacjentów Poradni Chirurgii Stomatologicznej w dobie trwającej pandemii SARS-CoV-2.

W trakcie rozprzestrzeniającej się pandemii COVID-19 powyższe badania dostarczają podstaw dla opracowania strategii wsparcia psychologicznego dla pacjentów ambulatoryjnych oraz aby personel medyczny był przygotowany na większy odsetek pacjentów z lękiem w czasie pandemii.

W trakcie rozprzestrzeniającej się pandemii COVID-19 wyniki powyższych badań dostarczają podstaw dla opracowania systemowej strategii wsparcia psychologicznego dla pacjentów ambulatoryjnych oraz przygotowania personelu medycznego do pracy z większą ilością pacjentów owładniętych lękiem.

Przedstawione 4 wnioski odpowiadają celom pracy i korespondują z postawionymi hipotezami. Do pracy dołączony jest spis piśmiennictwa tj. 56 właściwie dobranych i zacytowanych publikacji, 7 polskich autorów w tym 5 polskojęzyczne. Zamieszczono także Niestandardowy Kwestionariusz COVID-19. a na końcu zamieszczono fotokopię publikacji będącej przedmiotem Dysertacji.

Podsumowując, wg. mojej opinii praca doktorska Doroty Pylińskiej-Dąbrowskiej pt. **„Ocena nasilenia lęku związanego z zabiegami z zakresu chirurgii stomatologicznej w trakcie trwania pandemii COVID-19”** napisana jest poprawnie i wnosi ważny wątek praktyczny i naukowy w dziedzinie chirurgii stomatologicznej. Spełnia wymogi stawiane pracom doktorskim zapisane w art. 187 Ustawy z dn. 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz.U. z 2020 r., poz. 85 z późn. zm. . Na tej podstawie mam zaszczyt zwrócić się do Wysokiej Rady Dyscypliny Nauk Medycznych Gdańskiego Uniwersytetu Medycznego z wnioskiem o dopuszczenie lekarza dent. Dorotę Pylińską-Dąbrowską do dalszych etapów w postępowaniu przewodu doktorskiego.

KIEROWNIK
Oddziału Chirurgii Szczękowo-Twarzowej
z Odcinkiem Zabiegowym Jednego Dnia
R.Sz.S. w Raddaniu
dr hab. n. med. Jerzy Rejman